

9. Rammerne for hverdagsdemokrati (2010-140709)

Hverdagsdemokrati på Sundheds- og Omsorgsforvaltningens plejehjem/plejecentre.

INDSTILLING OG Beslutning

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen indstiller, at Sundheds- og Omsorgsudvalget godkender,

1. at de enkelte plejehjem/plejecentre kan vælge enten at opretholde bruger- og pårørenderåd eller tilrettelægge brugerinddragelsen på anden vis,
2. at Sundheds- og Omsorgsforvaltningen udarbejder overordnede minimumskriterier for beboeres og pårørendes mulighed for brugerinddragelse på forvaltningens plejehjem/plejecentre, og
3. at de enkelte plejehjem/plejecentre senest den 31. marts 2011 har udarbejdet forslag til model for, hvordan de sikrer brugerinddragelse.

Problemstilling

Med ophævelse af servicelovens § 17, vedtaget af Folketinget den 11. juni 2010, er samtidig forpligtelsen til at oprette obligatoriske bruger- og pårørenderåd i tilknytning til plejehjem/plejecentre med videre ophævet. Formålet med ophævelsen af loven er at give kommunalbestyrelsen og plejehjemmene større frihed til at tilrettelægge organiseringen af, hvordan beboere og deres pårørende kan få indflydelse på retningslinjerne for den daglige pleje- og omsorgsindsats på det enkelte plejehjem.

Bruger- og pårørenderådene varetager beboernes interesser på de enkelte plejehjem. Rådene er inddraget ved fastlæggelsen af retningslinjerne for den daglige pleje- og omsorgsindsats i de pågældende boligenheder, herunder retningslinjer for kostplaner, arbejdsrutiner, aktiviteter, samvær mv. Det er fortsat kommunalbestyrelsens ansvar at sikre generel brugerinddragelse efter servicelovens § 16; men det er op til kommunalbestyrelsen at beslutte, hvordan brugerinddragelsen skal tilrettelægges.

Sundheds- og Omsorgsudvalget drøftede på sit møde den 14 oktober 2010 afbureaukratisering på ældreområdet (L177) og godkendte at sende indstilling om brugerinddragelse på forvaltningens plejehjem/plejecentre i høring.

Løsning

Brugerinddragelse generelt

Af Sundheds- og Omsorgsforvaltningens overordnede mål for ældreområdet fremgår det blandt andet, at ældre i København skal opleve livskvalitet uanset livssituation, at være en ressource, der bliver brugt, at der tages hensyn til den enkeltes behov og ønsker samt mulighed for at indgå i velfungerende sociale fællesskaber.

Det betyder for ældre borgere, hvad enten de er hjemmeboende eller bor i plejebolig oplever, at de modtager hjælp og støtte på en måde, der giver mest mulig selvbestemmelse over eget liv.

Erfaringer med bruger- og pårørenderåd

Sundheds- og Omsorgsforvaltningens erfaringer med bruger- og pårørenderåd på plejehjem som rammen, der skal give beboere og pårørende indflydelse på pleje- og omsorgsindsatsen, er blandede. Hvor rådene har repræsentation af engagerede pårørende, kan de give ledelsen kompetent med- og modspil og dermed varetage beboernes interesser. Men de pårørende har generelt ikke vist den store interesse for at deltage i rådsarbejdet. Det har også givet plejehjemmene udfordringer at motivere beboerne til at deltage i rådsarbejdet.

Bruger- og pårørenderådet er et formelt mødeforum med vedtægter og mødedagsordner, hvilket ofte ikke er den bedste ramme, når beboere skal øve indflydelse på plejehjemmets forhold. Beboerne kan meget let opleve sig "lidt tabte" måske på grund af hørehandicap, måske på grund af hastigheden, fordi dagsordenspunkterne ikke foldes ud, så de forstår, hvad det handler om, eller de oplever emnerne som værende ikke relevante.

Den formalistiske mødeform fordrer, at mødelederen er opmærksom på at fremlægge dagsordenspunkter på en måde, så også rådsmedlemmer uden forudsætninger kan forholde sig til temaer som budget, ombygninger etc., og er opmærksom på at inddrage beboerne i dialogen.

På baggrund af erfaringerne med bruger- og pårørenderåd, hilser Sundheds- og Omsorgsforvaltningen det velkomment, at plejehjemmene kan tilrettelægge brugerinddragelse på flere måder, som i højere grad imødekommer beboeres og pårørendes ønsker med hensyn til at øve indflydelse og dermed sikre hverdagsdemokratiet.

Forvaltningen vil derfor give de enkelte plejehjem valgfrihed med hensyn til tilrettelæggelse af brugerinddragelsen inden for en af forvaltningen fastsat ramme for organiseringen heraf. Hermed tages der i højere grad hensyn til, at brugerinddragelsen målrettes de brugergrupper, der er på de pågældende plejehjem, herunder også de svagere beboere, der kan have svært ved at deltage i egentlige møder med videre.

Modeller for brugerinddragelse

Plejehjemmene skal med valg af modeller for brugerinddragelse sikre, at beboere og pårørende fortsat inddrages og har medindflydelse på hverdagslivet på såvel forhold, som vedrører den enkelte boenhed/afdeling som forhold, der vedrører samtlige boenheder - hele plejehjemmet.

Valg af aktiviteter, mad og måltider, højtider og forskønnelse af fællesarealer er eksempler på temaer, som er relevante at drøfte i mindre grupper som eksempelvis en boenhed, hvor beboernes mulighed for at blive hørt bedst imødekommes. Ledere og medarbejderrepræsentationen er karakteriseret ved den tætte relation til beboerne, som giver beboerne tryghed. Plejehjemmene skal fastlægge inddragelsesformer på boenheds/ afdelingsniveau herunder, hvad der kan drøftes og besluttes, og hvordan pårørende deltager/ikke deltager.

Retningslinier for arbejdstilrettelæggelse, orientering om plejehjemsbudgettet, tilsynsrapporter, større udviklingsmæssige-, organisatoriske- og bygningsmæssige ændringer, og hvordan pårørende inddrages, er eksempler på temaer, som bedst varetages med inddragelse af alle beboere på plejehjemmet. Plejehjemmene skal fastlægge inddragelsesformer på plejehjemsniveau herunder, hvad der skal og kan drøftes, og hvad beboere og pårørende har medindflydelse på. Plejehjemmets øverste ledelse deltager.

Den lokale proces

De enkelte plejehjem skal sikre en proces forud for deres forslag om, hvordan de vil sikre brugerinddragelsen det pågældende sted. Det er de nuværende bruger- og pårørenderåd og de øvrige beboere og pårørende, der sammen med ledelsen og eventuel bestyrelse indgår i dialogen.

Den lokale dialog og forslag omfatter:

- rammer for og organiseringen af hverdagsdemokratiet
- indhold i hverdagsdemokratiet – hvornår beboere og pårørende inddrages og har medindflydelse
- dokumentation af, hvordan plejehjemmet sikrer hverdagsdemokratiet

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen udarbejder til plejehjemmene overordnede minimumskriterier for brugerinddragelse og medindflydelse. De enkelte plejehjem skal senest den 31. marts 2011 udarbejde forslag til, hvordan de sikrer brugerinddragelse og dermed hverdagsdemokratiet. Lokalområdekontorerne yder plejehjemmene sparring i processen. Forvaltningen tilrettelægger en godkendelsesproces.

Høring

Forslaget om, at de enkelte plejehjem kan vælge enten at opretholde bruger- og pårørenderåd eller tilrettelægge brugerinddragelsen på anden vis, har været i høring hos Ældrerådene, ældreorganisationerne, paraplyorganisationerne og på plejehjemmene (samlet pr. lokalområde).

Alle de indkomne høringssvar tilkendegiver, at de tilslutter sig indstillingen. Det fremgår af høringssvarene, at der ønskes fælles rammer og minimumskriterier for forvaltningen vedrørende brugerinddragelse på de enkelte plejehjem. Der stilles endvidere forslag til den videre proces, og forvaltningen vil i videst muligt omfang inddrage de indkomne kommentarer. Eksempelvis anbefales, at forstanderne inviteres til en drøftelse af begreberne hverdagsdemokrati og brugerindflydelse, ligesom det også foreslås, at medlemmer af eksisterende bruger- og pårørenderåd inddrages i arbejdet med at udarbejde minimumskriterierne.

Endelig har forvaltningen noteret sig, at to høringsparter vurderer, at der er behov for, at forvaltningen også sætter fokus på brugerindflydelse i forhold til afdelingsbestyrelser på de ombyggede/nybyggede plejehjem.

Økonomi

Implementeringen af de nye rammer for hverdagsdemokratiet forventes samlet at være udgiftsneutralt.

Besparselsen på 500.000 kr. i budget 2011 og frem som følge af lov om afbureaukratisering, foreslås realiseret ved en tilpasning af udmøntningen af budgettet til plejehjemsområdet.

Videre proces

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen orienterer i april 2012 Sundheds- og Omsorgsudvalget om erfaringerne med at give plejehjemmene frihed med hensyn til valg af model.

Bilag

Hanne Baastrup

/Margrethe Kusk Pedersen

bilag

[Bilag 1. Høringssvar hverdagsdemokrati](#)

